

„Twórcza szkoła dla twórczego ucznia”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SCENARIUSZ LEKCJI

PRZEDMIOT:

MATEMATYKA

TEMAT:

Zastosowanie obliczeń procentowych w zadaniach tekstowych

AUTOR SCENARIUSZA : **mgr Maria Kopczyk**

OPRACOWANIE ELEKTRONICZNO – GRAFICZNE :
mgr Beata Rusin

TEMAT LEKCJI

Zastosowanie obliczeń procentowych w zadaniach tekstowych

Scenariusz zgodny z *Podstawą programową kształcenia ogólnego dla gimnazjum z dnia 27 sierpnia 2012, Programem nauczania matematyki w gimnazjum „Twórcza szkoła dla twórczego ucznia”* oraz podręcznikiem *Matematyka 1* z Gdańskiego Wydawnictwa Oświatowego.

Dział programowy: Obliczenia procentowe.

Podstawa programowa (Treści nauczania - wymagania szczegółowe):

5. Procenty

Uczeń:

4) stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym, np. oblicza ceny po podwyżce lub obniżce o dany procent, wykonuje obliczenia związane z VAT, oblicza odsetki dla lokaty rocznej.

Uwagi wstępne:

Podczas zaproponowanej lekcji uczniowie nie po raz pierwszy spotkają się z procentami. Wcześniej poznali pojęcie „procent”, nauczyli się zamieniać liczbę na procent i odwrotnie. Umieją obliczyć procent danej liczby oraz liczbę na podstawie danego jej procentu. Wiedzą, co to odsetki i podatek VAT. Warto teraz zwrócić uwagę uczniów na zastosowania praktyczne, zaciekać ich tym zagadnieniem, aby wywołać potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym (uczniowie chętnie wykonują zadania, jeśli cel pracy jest im bliski i czemuś ma służyć; powiązanie matematyki czysto teoretycznej z życiem codziennym i przedmiotami otaczającymi ucznia, wzbudzi jego zainteresowanie i zmotywuje do kreatywnego myślenia).

Można rozpocząć od zadań praktycznych: wcześniej zaproponować uczniom wizytę w sklepach z odzieżą (posezonowe obniżki cen), wizytę w bankach - zbieramy wiadomości nt. warunków udzielania pożyczek, proponujemy zadanie dla uczniów, żeby sprawdzili na jakie towary i usługi nakłada się podatek VAT.

◆ CZAS REALIZACJI

45 minut

◆ CEL OGÓLNY

Poszerzanie nabytych umiejętności obliczeń procentowych. Ugruntowanie umiejętności zastosowania poznanych zagadnień teoretycznych w sytuacjach praktycznych (obliczanie cen po podwyżce lub obniżce o dany procent, odsetek od lokaty, stężenia roztworów, obliczanie VAT).

◆ ZAŁOŻONE SZCZEGÓŁOWE CELE OPERACYJNE:

Sfera poznawcza:

Uczeń

- ◆ potrafi obliczyć i zapisać podwyżkę (obniżkę) o dany procent;
- ◆ zamienia procenty na ułamki i ułamki na procenty;
- ◆ oblicza jakim procentem jednej liczby jest druga liczba;
- ◆ potrafi obliczyć liczbę na podstawie jej procentu;
- ◆ zna pojęcie podatku VAT i potrafi go obliczyć;
- ◆ zna pojęcie i potrafi obliczyć odsetki od kapitału;
- ◆ umie szacować wyniki działań.

Sfera instrumentalna:

Uczeń:

- ◆ wykonuje działania na procentach;
- ◆ doskonali sprawność rachunkową i wyobraźnię oraz wykorzystuje te umiejętności w sytuacjach praktycznych;
- ◆ korzysta z podstawowych narzędzi matematyki w życiu codziennym;
- ◆ prowadzi elementarne rozumowanie matematyczne, ustala kolejność czynności (w tym obliczeń) prowadzących do rozwiązania problemu, wyciąga wnioski;
- ◆ dobiera odpowiedni model matematyczny do prostej sytuacji, stosuje poznane wzory i zależności;
- ◆ wykonuje estetyczne, przejrzyste rysunki;
- ◆ oblicza podatek VAT i odsetki od kapitału;
- ◆ posługuje się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, w celu wyszukiwania i korzystania z informacji.

Sfera wychowawcza

Uczeń:

- ◆ pracuje aktywnie, wytrwale i systematycznie, pokonuje trudności;
- ◆ starannie zapisuje informacje, jasno wyraża swoje myśli;
- ◆ jest zdyscyplinowany, pilnuje ładu, porządku, dokładności;
- ◆ planuje swoją pracę, jest odpowiedzialny za jej wynik, potrafi pracować samodzielnie ale również współpracować w zespole.

Powiązanie z wcześniejszą wiedzą:

Uczeń:

- ◆ sprawnie wykonuje wszystkie działania;
- ◆ biegle zamienia ułamki zwykłe na dziesiętne i odwrotnie.

◆ Metody pracy

- ◆ pogadanka,
- ◆ praca z tekstem, praca z podręcznikiem i zbiorem zadań,
- ◆ ćwiczenia praktyczne z wykorzystaniem materiałów prasowych i reklamowych,
- ◆ dyskusja.

◆ Formy pracy

- ◆ praca zbiorowa,
- ◆ praca indywidualna,
- ◆ praca grupowa .

◆ Środki dydaktyczne

- ◆ podręcznik, zbiór zadań,
- ◆ gazetki reklamowe, ulotki bankowe,
- ◆ tablica interaktywna.

◆ Źródła bibliograficzne:

- ◆ podręcznik * gimnazjum *Matematyka 1. Pod redakcją Małgorzaty Dobrowolskiej*, (Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe);
- ◆ zbiór zadań* gimnazjum *Matematyka 1. Marcin Braun, Jacek Lech*, (GWO);
- ◆ Procenty – jak sobie z nimi radzić. Marcin Braun, (GWO);
- ◆ Praktyczne zadania z matematyki i z fizyki. Ewa Derwich, Tomasz Karolak, (Wydawnictwo Skrypt);
- ◆ Bliskie spotkania z matematyką. Barbara Stryczniewicz, (Wydawnictwo Nowik);
- ◆ Praca z uczniem mającym trudności z matematyką. Barbara Stryczniewicz, (Wydawnictwo Nowik);
- ◆ Matematyka dla gimnazjalistów – Zbiór zadań. Norbert Dróbka, Karol Szymański, (Wydawnictwo Nowik);
- ◆ Nowe gry i zabawy matematyczne. Alicja Kozłowska-Brzoza. (Wydawnictwo Nowik);
- ◆ Jak rozwiązywać zadania tekstowe z matematyki. Dušan Kotyra, Alica Sivošova, (Wydawnictwo Nowik);
- ◆ Błękitna matematyka – zbiór zadań. Jan Górowski, Adam Łomnicki, (Wydawnictwo Kleks);
- ◆ Zbiór zadań z matematyki dla gimnazjalistów. Małgorzata Świst, Barbara Zielińska, (OE* Krzysztof Pazdro);
- ◆ Edukacja europejska na lekcjach matematyki. Nina Ostrowska, Grażyna Spychała, (Wydawnictwo Aksjomat);
- ◆ zasoby Internetu:

www.matemaks.pl/procenty.php; www.matmagwiazdy.pl;

<http://edudu.pl/szukaj-procenty>;

www.maciejko.org/witryna/publikacje-2/filmy-edukacyjne/procenty;

www.testwiedzy.pl>Nauka>Matematyka;

matematyka.strefa.pl/procenty i promile (podręcznik w pdf);

www.blogiceo.nq.pl/Monika: wszechobecne procenty.

PRZEBIEG LEKCJI

◆ FAZA WSTĘPNA

15 minut

ETAPY LEKCJI, CZAS TRWANIA, FORMA ZAJĘĆ	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA, PODSTAWOWE TREŚCI, ORGANIZACJA ZAJĘĆ	CZYNNOŚCI UCZNIÓW, ZAŁOŻONE EFEKTY	UWAGI
Faza wstępna Praca z całą klasą (przypomnienie obliczeń procentowych); praca w parach: (zapoznanie się z pojęciami VAT, brutto, netto)	Czynności organizacyjne. Krótkie ćwiczenia przypominające działania na procentach: ◆ co to jest procent; ◆ ćwiczenie, w którym uczniowie zamieniają liczbę na procent; ◆ zamiana procentu na liczbę; ◆ wyznaczenie procentu danej liczby; ◆ obliczenie liczby na podstawie jej procentu; ◆ policzenie jakim procentem jednej liczby jest inna liczba. (Załącznik 1.) Wprowadzenie do tematu: Nauczyciel rozdaje uczniom krótkie informacje na temat podatku VAT oraz cen brutto i netto. (Załącznik 2.) Podanie tematu i określenie celu lekcji.	Zadawanie pytań uczniom: mamy przygotowane zadania sprawdzające rozumienie działań na procentach. Uczniowie rozwiązują proste przykłady, na początek są to zadania typu: „oblicz”. Uczniowie zapoznają się z pojęciami: VAT, cena netto, cena brutto.	

◆ FAZA REALIZACYJNA

25 minut

ETAPY LEKCJI, CZAS TRWANIA, FORMA ZAJĘĆ	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA, PODSTAWOWE TREŚCI, ORGANIZACJA ZAJĘĆ	CZYNNOŚCI UCZNIÓW, ZAŁOŻONE EFEKTY	UWAGI
Faza realizacyjna. Praca z całą klasą: ćwiczenia z podręcznika i zbioru zadań, oglądanie filmów instrukta-	Omówienie ćwiczenia z podręcznika (Załącznik 3). Sprawdzenie poprawności rozwiązania. Rozwiązywanie zadań: „O ile procent mniej?”, „O ile procent więcej?”. Uczniowie rozwiązują zadanie 62 ze str. 34 w zbiorze zadań i zad 40 ze str. 93 w podręczniku.	Uczniowie rozwiązują ćwiczenia ze str. 85 podręcznika. Sprawdzamy, czy uczniowie dobrze rozumieją ten typ zadań. Uczniowie powinni rozumieć różnicę między	Filmy edukacyjne o obniżkach ceny: mameks.pl/procenty.php ; edu.pl/szukaj-

„Twórcza szkoła dla twórczego ucznia”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

żowych; praca w parach: (zapoznanie się z pojęciami VAT, brutto, netto)	4. Pokazujemy uczniom filmik o obniżkach i podwyżkach cen. 5. Uczniowie rozwiązują zadania: 27 ze str. 92 (podręcznik), 76 ze str. 36 (zbiór) i 1 ze str.37 (zbiór). 6. Pokazujemy film o obliczaniu podatku VAT oraz o cenach netto i brutto. 7. Sprawdzamy na prostych przykładach, czy uczniowie dobrze zrozumieli zasady naliczania podatku VAT. (Załącznik 4)	jednorazową podwyżką o 20%, a dwukrotnie po 10%. Uczniowie powinni umieć doliczyć VAT do ceny netto lub odliczyć VAT od ceny brutto.	procenty ; maciej-ko.org/witryna/publikacje-2/filmy-edukacyjne/procenty

◆ FAZA PODSUMOWUJĄCA

5 minut

ETAPY LEKCJI, CZAS TRWANIA, FORMA ZAJĘĆ	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA, PODSTAWOWE TREŚCI, ORGANIZACJA ZAJĘĆ	CZYNNOŚCI UCZNIÓW, ZAŁOŻONE EFEKTY	UWAGI
Faza podsumowująca. Praca z całą klasą.	1. Podanie i omówienie zadania domowego (zadania z Załącznika 5) 2. Podsumowanie poznanych wiadomości i umiejętności, ocena zaangażowania uczniów, zapowiedź tego, co będzie na następnej lekcji.	Wybrani uczniowie przypominają, czego nauczyli się na lekcji, dokonują samooceny swojej aktywności.	Na następnej lekcji będzie mowa o obliczaniu odsetek od lokat i kredytów. Prosimy uczniów, aby przynieśli ulotki z różnych instytucji proponujących pożyczki.

◆ Załącznik 1.

Oblicz:

- a) $5\% \cdot 20$
- b) $20\% \cdot 100$
- c) $25\% \cdot 200$
- d) $75\% \cdot 800$
- e) $150\% \cdot 300$

Zamień podane procenty na liczby:

- a) 33%
- b) 123%
- c) 45,7%
- d) 0,87%

Zamień podane liczby na procenty:

- a) 16
- b) 12,6
- c) $\frac{1}{5}$
- d) $\frac{3}{8}$

Oblicz :

- a) 15% liczby 200
- b) 25% liczby 32
- c) 7% liczby 800.

Oblicz liczbę, której:

- a) 5% wynosi 20
- b) 20% wynosi 70
- c) 50% wynosi 6.

Oblicz, jakim procentem liczby 90 jest liczba 45.

Oblicz, jakim procentem liczby 25 jest liczba 50.

◆ Załącznik 2.

“Brutto” w ekonomii oznacza “przed potrąceniami”. Cena brutto jest więc ceną przed potrąceniem podatków, czyli ceną z uwzględnieniem wszystkich podatków takich jak akcyza, czy podatek VAT.

Cena brutto w praktyce (z podatkiem VAT) W praktyce pojęcia ceny brutto używa się do określenia iż cena zawiera podatek VAT, w przeciwieństwie do ceny netto, która jego nie uwzględnia.

Cena brutto a cena netto

Cenę brutto na podstawie ceny netto wyliczamy następująco:

Cena brutto = cena netto x (1+ stawka podatku VAT).

(Przykład można znaleźć na www.gofin.pl/12kalkulator-vat-brutto-netto)

Lub:

[Jak dojść od netto do brutto ?](#)

Cena brutto to cena produktu lub usługi powiększona o należny w danym przypadku podatek VAT. Jego wartość jest naliczana procentowo w stosunku do wartości netto. W Polsce VAT w zależności od rodzaju produktu lub usługi wynosi zwykle 23 lub 8%. Aby cenę netto powiększyć o podatek VAT i uzyskać w ten sposób cenę brutto nie trzeba wcale używać kalkulatora z funkcją liczenia procentów. Wystarczy cenę netto pomnożyć odpowiednio przez 1,23 (gdy VAT wynosi 23%) lub przez 1,08 (gdy VAT wynosi 8%).

Przykład: Cena netto produktu wynosi 250 zł.

Cena brutto tego produktu powiększona o podatek VAT w wysokości 8% wyniesie – $250 \text{ zł} \times 1,08 = 270 \text{ zł}$.
Cena brutto tego produktu powiększona o podatek VAT w wysokości 23% wyniesie – $250 \text{ zł} \times 1,23 = 307,50 \text{ zł}$.

[Jak wrócić od brutto do netto ?](#)

W analogiczny sposób można od ceny brutto „wrócić” do ceny netto. Cenę brutto należy podzielić przez 1,23 (gdy VAT wynosi 23%) lub przez 1,08 (gdy VAT jest 8%).

Przykład: Cena brutto produktu wynosi 1620 zł.

Cena netto tego produktu pomniejszona o podatek VAT w wysokości 8% wyniesie – $1620 \text{ zł} / 1,08 = 1500 \text{ zł}$.
Cena netto tego produktu pomniejszona o podatek VAT w wysokości 23% wyniesie – $1620 \text{ zł} / 1,23 = 1317,07 \text{ zł}$.

◆ Załącznik 3.

(podręcznik str.85 ćwiczenie):

- Pani Gabrysia przygotowała na święta Bożego Narodzenia 20 różnych potraw, w tym 12 wigilijnych. Wyraż w procentach, jaka część wszystkich potraw nie została podana na wigilię.
- W wigilii uczestniczyły 22 osoby, w tym 8 dzieci. O ile procent więcej było dorosłych niż dzieci?
- Po kolacji wigilijnej goście zaśpiewali 15 kolęd. Tylko w 20% kolęd zaśpiewano więcej niż 2 zwrotki. W ilu kolędach zaśpiewano co najwyżej dwie zwrotki?
- Dzieci otrzymały łącznie 24 prezenty i było to 60% wszystkich gwiazdkowych prezentów. Ile było wszystkich prezentów?
- Bombki na choince były tylko w dwóch kolorach czerwonym i złotym. Bombek czerwonych było 40, a złotych o 30% więcej. Ile bombek wisiało na choince?

Zad. 27/ str. 92 (podręcznik)

Która obniżka jest większa: najpierw o 20%, a potem o 25%, czy od razu o 45%? Odpowiedź uzasadnij.

Zad. 40/ str. 93 (podręcznik)

Cena jednego kilograma jabłek na targu wynosi 2,4 zł. Te same jabłka w sklepie kosztują 3 zł.

- O ile procent cena jabłek w sklepie jest wyższa od ich ceny na targu ?
- O ile procent tańsze są jabłka na targu niż w sklepie ?

Zad. 62/ str. 34 (zbiór zadań)

W 25-osobowej klasie 56% uczniów stanowią chłopcy.

- O ile procent więcej jest chłopców niż dziewcząt?
- O ile procent mniej jest dziewcząt niż chłopców ?

Zad. 76/ str. 36 (zbiór zadań)

Rower kosztował 900 zł. Jego cenę podniesiono o 10%, a potem jeszcze o 20%.

- Ile kosztował rower po pierwszej podwyżce, a ile po drugiej?
- O ile procent wzrosła cena roweru po tych dwóch podwyżkach ?

◆ Załącznik 4.

Zad.1. Zjedliśmy w restauracji obiad za 146 zł. Do rachunku należy doliczyć 7% podatku VAT. Jaką kwotę zapłacimy?

Zad.2. Uzupełnij rachunek wystawiony przez firmę budowlaną, wpisując w wykropkowanych miejscach obliczone wartości.

Towar	Liczba sztuk	Cena netto	VAT (23% ceny netto)	Razem
Okno	1	1200 zł		
Drzwi	1			3567

Zad.3. Ewa, będąc w USA, zobaczyła na wystawie pierścionek, który z osiemnastoprocentowym VAT-em kosztował 60,18 \$. Ewa słyszała, że dla obcokrajowców cena może być obniżona o wartość VAT-u. Miała zaoszczędzone 52 \$. Czy Ewie wystarczy pieniędzy na zakup tego pierścionka? Odpowiedź uzasadnij.

Zad.4. Sukienka z 22% VAT-em kosztowała 146,4 zł. Aby obliczyć, ile będzie kosztowała ta sukienka po podwyżce VAT-u o 1% należy:

a) do ceny brutto dodać 1% tej ceny:

Tak Nie

b) cenę brutto pomnożyć przez 100 i otrzymany wynik podzielić przez 123: Tak Nie

c) cenę brutto podzielić przez 1,22 i otrzymany wynik pomnożyć przez 1,23: Tak Nie

d) cenę brutto podzielić przez 122 i otrzymany wynik pomnożyć przez 123 : Tak Nie .

Zad. 5. Cena pewnego towaru jest równa 60 zł. Ile będzie wynosić cena brutto, po doliczeniu 22% VAT-u?

Zad. 6. Cena netto pewnego towaru jest równa 3500 zł, a jego cena brutto – 3745 zł. Ile procent stanowi VAT?

Zad. 7. Cena brutto pewnego towaru jest równa 1404 zł. Jaka jest cena netto towaru, skoro VAT wynosi 17%?

◆ Załącznik 5.

Zad. 1 Cztery firmy samochodowe A, B, C, D podwyższyły dwa razy w ciągu roku ceny niektórych modeli samochodów:

Firma A podwyższyła cenę modelu W najpierw o 4%, a potem o 6%.

Firma B podwyższyła cenę modelu X najpierw o 6%, a potem o 4%.

Firma C podwyższyła cenę modelu Y najpierw o 5%, a potem jeszcze raz o 5%.

Firma D podwyższyła cenę modelu Z najpierw o 9%, a potem o 1%.

- Która z firm podwyższyła cenę najbardziej (procentowo) ?
- Jakie były ceny, przed podwyżkami, modeli W, X, Y, Z jeśli po podwyżkach ceny tych modeli wynosiły odpowiednio 38 584 zł; 41 340 zł; 26 460 zł i 44 036 zł ?

Zad. 2. Do produkcji dżemu mama zużyła 5 kg owoców po 3 zł za kilogram i 3 kg cukru po 2,50 zł za kilogram. W następnym roku owoce zdrożały o 15%, a cukier o 10%. O ile procent zwiększyły się koszty produkcji takiej samej ilości dżemu?

Zad. 3. Cenę biletu kolejowego obniżono najpierw o 10%, a potem podwyższono o 10%. Ile wynosiła pierwotna cena biletu, który po dwóch przecenach kosztuje 9,90 euro?

Zad. 4. Poniższa tabelka przedstawia fragment faktury VAT wystawionej przez operatora telewizji kablowej.

	Kwota netto	Stawka VAT	Kwota VAT	Kwota brutto
Telewizja	49,99 zł	7%		
Internet	97,54 zł	22%		
			Do zapłaty	